స్వయంకృతాపరాధమా!

సైనికోద్యోగమునున్న మాతండ్రికి నేనొక్కఁడనే కుమారుఁడను. నా జన్మకాలమున మాతండ్రి యొక దళాధిపతిమాత్రమే. తొమ్మిది సంవత్సరముల ప్రాయమందే తల్లి గతించినది. తదుపరి మాతండ్రితోఁగూడి వేరువేరు పట్టణములందు వసించుచుంటిని మాకు బంధువులెవ్వరులేరు. మాతండ్రి ద్వితీయ వివాహమాడలేదు. నేను కొంచె మెదిగియున్నందున నొక సేవకుని సాయమున సంసారము సాగించుకొనుచుంటిమి.

మాతండ్రిగారి ఉగ్యోగముతోపాటు జీతముగూడ అభివృద్ధిజెందినందున నే పెరిగిన పరిస్థితులు ఆదర్శప్రాయముగ నుండెను. కోరికలు సఫలతజెందకుండుటగాని, పనికిమాలిన పరిసరములనుగాని, దారిద్ర్యమునుగాని నేనెఱుఁగను. అట్లని నేను భాగ్యముతో తులతూగుచు దుర్వ్యయము గావించలేదు. నియమిత సౌఖ్యవాతావరణములో బెరిగియు నొకవిధమగు శిక్షణనన్ను చెడకుండ రక్షింపుచుండెను. దయార్ద్రహృదయుఁడగు తండ్రికితోడు విద్యాభ్యాసము దేశసంచారమును గూడ చిరుత తనమునుండి నాకబ్బిన భాగ్యము గల్గినది.

నాబాల్యకాలమున జెప్పఁదగినవి విషయమేమియు లేదు. ఆరోగ్యభాగ్యముగల్గి గౌరవనీయమైన పథమందు నడుచునట్టి యొక సాధారణ యువకుఁడనై నలుగురి కంటికానందముగ నుంటిని గాని సాంఘిక విషయములందు పరిచయము తక్కువ. ఏలన మా జీవితము సైనికజీవితమై కట్టుదిట్టములకులోనై యుండినది.

పదియేడవ సంవత్సరమున గనుల నిర్మాణ శాస్త్రవిద్యచదువ నారంభించితిని. కొలదికాలములోనే మాతండ్రి అనారోగ్యముచే గతించినను, నావిద్యావిధాన పరిసమాప్తికివలయు ధనముమాత్రము కావలసినంత యుంచిపోయెను. ఆతనిమృతిచే నేనొంటరినైతిని నాకు కొంతమంది దూరబంధువులుండినను వారిపేరులను తప్ప వారినిగూర్చి యెక్కుడుగ నెఱుఁగను. మాతండ్రి మరణము నాకు తీరని నష్టము గల్గించినను, ఇట్టి సమయమున యితర యువకులుండునట్లు నేను నిరాశాభావపూరితుఁడుఁ గాలేదు సైనికశిక్షణ, నాకు మార్పులందు తగురీతివర్తించి ఉన్నదానితో సంతసముగ నుండునట్టి యభ్యాసము గల్గించినది

అప్పుడు నా జీవితమున విశేషములేమియుఁజరుగలేద. నేను ఆటలందు చేరియుండినను ప్రఖ్యాతిజెందలేదు. బ్రహ్మచారియై ఉత్సాహపూరితుఁడగు యువకుఁడేయే విషయములందు పాల్గొనునో నేనుగూడ నట్లే వర్తించితిని. కాని నావిద్యావిషయమందు మాత్రము పేరు పొంద గల్గితిని నాబాల్య జీవితమున కట్టుదిట్టములకు లోనై యుండినందున నేను తప్పుడుత్రోవల బోవలేదు అట్లు నడచుకొంటినని గదాయని గర్వముగూడలేదు.

నా యిరువదియొకటవ సంవత్సరమున పట్టమును పొంది కొన్నిమాసముల తరువాత బీహారునందలి రాగిగనులందు మొదటి యుద్యోగము స్వీకరించితిని. నిజమగు యుత్సాహముతో స్వాయముగ సంపాదించు బాద్యత నారంభించితిని. అది కష్టమని యెంచియు నాకు జయశీలుఁడనుఁ గాననుభయము తోచలేదు. నాకు దివ్యమగుబలమును ఉత్తమమగు విద్యయు మాతండ్రి నిల్పిపోయిన కొన్నివేల రూపాయలునుఁ గలవు; నేను దుర్వ్యయునిగాను.

ముఖ్యపరిశీలనోద్యోగినై యుండుటే అచటనా యుద్యోగము. నేను గనిగర్భమునుఁ బ్రవేశించి మాదిరుల నేరుకొని పని జరుగుచుండగా పరీక్షింపవలసి యుండెను.

స్వయంకృతాపరాధమా!

నేను మొదటిదిన ముదయమున కార్యాలయము నందు బోసునుఁజూడ నేగినపు డతఁడు నావంకసంశ యాశ్చర్యములు పురిగొన నవలోకింప, నతడేమి యోచించుచున్నాడని యచ్చెరువందితిని

"చిత్తరంజన్! నీ వయస్సెంత?"

నేను ప్రత్యుత్తరమివ్వ నాతఁడు బల్లపైఁగుద్ది ముఖము చిట్లించెను "సరి. నీవిక్కడజేరావు. నీకొక పరీక్ష పెడతా" అని, ఉన్నట్టుండిలేచి "నీవు జయిస్తే వృద్ధికొస్తావు. యువకుల కిది పెద్దఉద్యోగమే" అని ముగించెను కార్యాలయమునుండి పరిశోధనగది కాతని వెంటనడచితిని. అచట యథాప్రకారముగ, పరిశీలింప వలసిన వస్తువులు ద్రావకములు కుప్పలుకుప్పలుగ బడియుండెను కిటికీకెదురుగా ఒక ద్రావకమును జూచుచు ఒక పురుషుఁడు నిలువఁబడియుండెను. మా చప్పుడువిని మావంకదిరిగెను. ఆతని కిరువదినాల్గు లేక ఐదుసంవత్సరముల వయస్సుండును. దీనదృష్టి, పాలిపోయిముఖము సన్ననిశరీరముపై వదులుగ వ్రేలాడు చున్నదుస్తులు గమనించితిని ఆతఁడు నన్నొకవిధముగ జూచుచుండెను.

"బెనర్జీ, ఈతఁడు చిత్తరంజన్ చటర్జీ స్థానమునకు వచ్చినాడు" అని బోసు నావంకదిరిగి "బెనర్జీ నీ సహోద్యోగిగానుండి నీకుఁ జూపవలసిన విషయము లను నాకంటె త్వరగాఁ జూపగలఁడు" అనెను.

మాకు ప్రత్యేకవసతు లొసఁగబడెను కాని యేకాంతవాసము కష్టముగనుండెను బెనర్జీ వైఖరి నాకు విచిత్రముగఁదోచెను. నేనే సంభాషణ కారంభించితిని. కాని ఆతని కాటలందుగాని చదువునందుగాని మరే విషయమందుగాని యిష్టమున్నట్లేదోచలేదు. పాల్గొనకపోయినను ప్రతిమానవున కొకవిషయమం దిష్టముండుట సహజమేగాని యాతని విషయము నదియసత్యమయ్యెను. నేను జెప్పునపుడువినుచు నావైపొక విధముగఁ జూచుచుండెను. అందలి యర్థము నాకు దుర్భేద్యముగనుండెను.

ఆతని మేజాపై యొకయువతి ఛాయాపటముండెను. ఆమె సౌందర్యము — ఆమె శిరోజములతీరు మనోహరమైన చేరడేసికనులు, వాటియం దొకవిధమగు నిష్కల్మషము చింతతోఁగూడి ప్రతివారి నాకర్షించు నట్లుండెను. నేను దానినిజూచి పెక్కుమారులు విచి త్రమునొందితిని. ఆతఁ డద్దానిగురించి నాకేమియుఁ జెప్పలేదు, నే నడుగలేదు.

నేను త్వరలో నాపనియందు నిమగ్నుఁడనై పోవుచుంటిని అది గొప్పఉద్యోగమైనందున జయ శీలుఁడనుగా నిశ్చయించుకొంటిని. నాబలము విద్యా నిపుణత్వము నాయుద్యోగమునకు చాల సాయపడుచు వచ్చెను. బెనర్జీకూడ గనినుండి మాదిరులను ఏరితెచ్చుచు పని కొనసాగించుచుండెను గాని నానాఁటికాతఁడు చిక్కిపోవుచుండుట స్పష్టముగాఁ గానవచ్చుచుండెను. ఒకమారాతనితో అతని స్థితినిగురించి మాట్లాడి "యింత కంటె సులభమైన ఉద్యోగమేదైనా చూచుకొనరాదా" అంటిని. దాని కాతఁడు "నాకేమి? బాగుగనేయున్నా"నని బదులాడెను, గాని యతని ముఖముమాత్రమది యసత్యమని చాటుచుండెను. ఏదో కారణమువలన నాతఁడా యుద్యోగము వీడకున్నాడని తలంచితిని దీనితరువాత ఆవిషయమై ప్రస్తావనలేమియులేక మాకార్యములందు నిమగ్నులమైతిమి.

ఒకసంవత్సరము గడచిపోయెను. ఒకమా రిరువురు చేరి, మరియొకమారు వేరువేరుగా పనిజేయుచుంటిమి. నాజీవితమును నాశనముజేసిన సంఘటనను చదువరులకు దెలుపుటకుముందు గనుల యంతర్భాగమునందలి విషయము కొంతవివరింతును గనిముఖద్వారమునుండి పెక్కుసొరంగములు పోవుచుండును. అవియే రాకపోకలకు దారులు. సొరంగము అంతమునగల గోడకు ముఖమందురు. ఆముఖము క్రిందిభాగమున 'వింజ'న బడు బొరియలుండును అవి క్రిందిసొరంగములతో కలుపుటకై నిర్మింపఁబడియుండును.

ఒక మధ్యాహ్నము భోజనానంతరము నేనును బెనర్జీయును కొన్నిమాదిరుల నేరుకొనివచ్చుటకై

తొమ్మిదివందల అడుగుల క్రిందనున్న సొరంగమును బట్టిపోతిమి. మేము సొరంగముఖమును జేరినపుడచట పంద్రెండడుగుల లోతున 'వింజి'ని జేయుటకై పాటుబడుచున్న కొంతమందిని జూచితిమి వారు దానిలో డైనమెట్లను పెట్టుటకు రంధ్రముల త్రవ్వుచుండిరి వారు వానికి అగ్ని ముట్టించుట కింకను కొన్ని నిముషములు వ్యవధియుండుటచే నేనును బెనర్జీయును మా పనులకు వెళ్లిపోయితిమి. ఒక కురుచనిచ్చెన దిగియాతఁడు 'వింజి'యందు మాదిరుల నేరుచుండెను. నేనా 'వింజి' మీదగల పలకను దాటి నూరడుగుల దూరమునగల ముఖము వద్దకు వెళ్లి నాపనిని జూచుకొనుచుంటిని.

నా పనియందు నేను నిమ్నుడనై యుంటిని. ఆ 'వింజి'యందు పని చేయుచున్నవారు డైనమైట్లకు నిప్పు బెట్టితిమని యఱచుచు నన్ను త్వరగ రమ్మని బిలుచుచు పైకి నిచ్చెనసాయమున గబగబ నెక్కుచున్నంతవఱకు నాకు గమనమే లేదు నారి అఱపులు విని చకితుఁడనైతిని. తక్షణమే నేఁ జేయవలసిన కార్యము నాకు దెలియును. వెంటనే పరుగిడి పలకను దాటుకొని, నిచ్చెన మూలమున పైనున్న సొరంగము జేరుకొని ప్రేలుడు వలన ఎగిరివచ్చు రాళ్లనుండి ప్రాణములను గాపాడుకొనుటయే అచటి పనివారందరు రాతురతతో పైకివెళ్లి యునటి నిచ్చెనను పైకిలాగుకొనిరి ఇంకను కొన్ని నిముషములవఱ కపాయము గలుగదని నాకు దెలిసియున్నందున, అప్రేలుడులో విడిచిరానిష్టములేని కొన్ని మాదిరులను ఏరుకొనుట ముగించి మాడగా అవతలికొనయందు బెనర్జి త్వరితగతి నిచ్చెన నెక్కుచుండెను. నే నా సొరంగము వెంట పరుగిడ ప్రారంభించి పలకమీదకు వచ్చితిని. వారు పని జేయుగొయ్యి ఆ పలక క్రింద నేగలదు. అవసరములో పలక మీదనుండి కాలుజారి ప్రేలుడు పదార్థములతో పూర్తిగ నింపబడిన గొయ్యిలోబడి పోతిని.

కాని నేను చాలయెత్తునుండి క్రిందబడలేదు. అది పంద్రెండడుగులు మాత్ర ముండును. అందుచే దెబ్బ తగులక పోయినను మరుక్షణములో గలుగనున్న అపాయమును నే మరువలేదు. అచటి డైనమట్లసంఖ్యయు, అవి పెట్టబడియున్న స్థళమును నాకు దెలిసియున్నప్పటికిని అవి ప్రేలుటకుముందే అగ్ని నార్పు టసాధ్యమై యుండెను లేచినిలువఁబడి గోడనెక్కుటకు ప్రయత్నించితిని. గోళ్లు గోడలోపలికి గ్రుచ్చుకొన్నను అచటి మట్టిగాని రాళ్లుగాని నాచేతులకు పట్టునివ్వలేదు. ఆగొయ్యి పైభాగమునగల పలకను జ్ఞప్తికిదెచ్చుకొని నా కాళ్లయందున్న బలమంతయు నుపయోగించి పలకను పట్టుకొనుటకై యెగిరితిని కాని అది నా కందదయ్యెను ఆ మృత్యుగహ్వరమునుండి తప్పించుకొనుటకు మార్గమును తలంచుటకుగూడ వ్యవధిలేక మరల మరల నెగుర నారంభించితిని ఏక్షణమునందైనను ప్రేలుడు గలుగవచ్చును.

పైనయొక అఱపువింటిని భయాశ్చర్యములు బెదగొన పైకి జూచితిని. బెనర్జీ పైనుండి నిచ్చెనను క్రిందకు దింపుచుండెను అది నేలను తాకియు తాకకముందే అతివేగమున గబగబ పైకెక్కుచుంటిని బెనర్జి నిచ్చెన కదలకుండ గట్టిగ పట్టుకొనియుండెను. అచట మా కిరువురకు నిముషములు — కాదు కొన్ని క్షణములు మాత్రము వ్యవధియుండెను అతడు దేవుని దయవలన నిచ్చెనను గట్టిగ బట్టియుంచెను గాని లేకున్న నాయాతురతవలన తప్పక నేను పట్టువీడియుందును, లేక నిచ్చెన క్రిందకు పడియుందును

నేను పైభాగముజేరి పరుగిడజొచ్చితిని. మేమిరువురు మా సొరంగమున బరుగిడుచుంటిమి. ఏలన పైకిపోవుటకు కాలముచాలదు, కాని ఆప్రేలుడు చోటునుండి వేయు ప్రతిఅడుగు కూడ మా క్షేమమును బలపరచుచుండెను ఎగరొజుకొనుచు, శ్వేదబిందువులు జలజల రాలుచుండ సొరంగ మవ్వలి కొననున్న నిచ్చెనను జేరుకొంటిమి. ప్రేలుడు — అపుడే — భయంకరముగ ప్రేలుడు వినవచ్చెను. ఆశబ్దము నా శరీరమందలి ప్రతియణువును భయముచే నింపివైచినను చైతన్యవిహీ

ణుని జేసినపైవ, నేను పరమాణువులుగా భేదింపబడు చుంటినని తలంచితిని.

శబ్దము పోగ అణగినతరువాత పనివారలు పై సారంగమునుండి క్రిందకు రానారంభించిరి. చైతన్య విహీనులై యింకను నచటనే నిలువబడియున్న మమ్ము నమ్మరాని హాయినిసూచించుదృష్టులతోఁ జూడసాగిరి. నాచెంపను గీచుకొనిపోయిన గాయముతప్ప మాయిరువురి కెట్టిగాయములుఁగాలేదు. నాప్రాణ మాతఁడు రక్షించెననుటలో కించిత్తైనను సందియములేదు నేను దానినిగూర్చి మాటాడనశక్తుఁడనై యాతనిచేతిని కృతజ్ఞతాసూచకముగ నొక్కితిని.

తరువాత నారాత్రి మా నివాసములందు మేమున్నపుడు, ఎట్టి ధన్యవాదము లాతని యౌదార్యకృషికి చాలకున్నను, నేనతనికి ధన్యవాదములర్పింప ప్రయత్నించితిని. అతఁడు నిర్మొగమోటముగా, అగౌరవముగా కసరివైచెను. నాకృతజ్ఞత అతని కయిష్టము గల్గించెనేమో?

“నీవట్లు నన్ను వదలించుకొనజాలవు. బెనర్జి! నీవు నాప్రాణరక్షకునివి నా ప్రాణసంరక్షణకొరకు నీప్రాణముల నొడ్డితివి. నీ వచటికి వచ్చినపుడు నాకు జీవించుటకు ముప్పదిక్షణములకాలమే యుండెను. అబ్బ! నాతలంపులు నీ వూహింపజాలవు! నాజీవిత సర్వస్వమునకేగాక నేనికమీద ఆర్జించిన దానికిగూడ నీవే కర్తవు నాశరీరమున ప్రాణమున్నంతవఱకు నా జీవితము నీయధీనమే. దేవుఁడు నీకు నాకృతజ్ఞత జూపింప నొకతరుణము —” అని ముగింపనుండ నాతఁ డడ్డమై, “చిత్తరంజన్ తరుణమిపుడురాలేదు. నీచిత్తవృత్తి నెఱుఁగుదును దానినింక విడిచెదము” అనెను.

ఈ సంఘటనానంతరముగూడ మే మిరువురము ప్రియమిత్రులుగా నుండజాలమైతిమనుటకు విచిత్రము గొలుపకమానదు నాశక్తికొలఁది యాతని మదికెక్కునట్లు, ఆతని సంతోషపెట్టుటకు ప్రయత్నించితిని గాని, యాతఁడు యథాప్రకారముగా యేకాంతవాసియై, చెనకరాకయుండెను. తుదకు ప్రాణము విసిగెత్తి యాతనిచర్యకు వెరగందుచు విరమించితిని.

కొంతకాలమునకు తరువాత నాతఁడు సెలవుపై కొన్నినెలలకాలము కలకత్తానగరమునకు వెళ్లెను. నే నాతనికి కృతజ్ఞుఁడుగానుండియు, నెల్లపుడు చింతాధీనుఁడనైయుండు నాతఁడు లేకుండుటచేక సంబరముగా నెంచితిని. తిరిగివచ్చినపు డాతఁడు పూర్తిగా మారునని దలంచితిని. నిజమే ఆతఁడు మారియుండెను— కాని ఆమార్పు క్రమముగా రాజుగారిగుఱ్ఱము గాడిదయిననట్లుండెను. కాని మార్పిదని నే జూపింపజాలనైతిని; ఆమార్పు మనోనయనములకుదప్ప భౌతిక దృష్టికి గానరాదు.

ఆతనిప్రవర్తన నాకెంతమాత్రము సరిపడదయ్యెను. ఒక్కొకమారు ఉద్యోగమునువీడి యితరచోటికిపో ప్రయత్నించితిని గాని నాకదివఱకే వేతనాభివృద్ధిగల్గియుండుటయు, బోసుగారు నన్నమితాదరముతోఁ జూచుచు పెక్కుపనులను నాకు వశపరచుచుండుటయు, నభివృద్ధిసూచకమని నా యభిప్రాయమును మార్చుకొంటిని.

ఒకదిన ముదయమున గనులజూడ కొందరు ప్రముఖులు వచ్చెదరని తెలియుటచే, బోసుగారు నేనును బెనర్జియు నున్న పరిశోధనాలయమున కవసరముతో వచ్చి, తాను వచ్చువారికి గనులజూప నేగుదుననియు, ఈలోపల పనివారి కివ్వవలసినజీతము వచ్చుననియు, గుమస్తా లేకుండుటచే నేనే డబ్బును భద్రపరుపవలెననియుఁజెప్పి ఇనుపపెట్టెను దెరచుటకు మార్గ మొక చీటిపై వ్రాసియిచ్చి వెళ్ళెను దానిని నేను జేబునందుంచుకొంటిని.

మధ్యాహ్నమైనందున బెనర్జి భోజనమునకు వెళ్లెను అంతలోపలనే డబ్బువచ్చెను దానిని భద్రముగా

ఇనుపపెట్టెనందు దాచితిని. తదుపరి పరిశోధనాలయమునకు, ఆఫీసుమూయకనే వచ్చితిని. గదితెరచియే యున్న నే గనిపెట్టుకొనియుండగలనని నాయూహ. ఆదినము నాపల్లొకటి విపరీతముగ నొప్పిగల్గించుటచే నాపనియం దేకాగ్రతయుండకపోయినను చేయవలసిన పని బోలెడంతయుండెను.

బెనర్జీ తిరిగివచ్చినపు డతనితో నేను భోజనమునకు వెళ్ల నిష్టములేదనియు పల్లునొప్పి విపరీతముగా నున్నదనియు జెప్పితిని.

"అట్లయిన పట్టణములోని దంతవైద్యునివద్దకెందులకు వెళ్లరాదు? సాయంకాలమునకు ముందే నీవు తిరిగిరావచ్చును నాపని నేనిదివరకే ముగించియుండుటచే నీపనిముగించుట కించుక సాయపడగలను' అని బెనర్జీ సూచించెను

అది మంచిసలహా. అవసరకార్యములకు బనికివచ్చుటకొక మోటా రచటనుండెను; పైగా బోసుగారు నన్ను ఆఫీసునం దుండమనికూడ చెప్పియుండలేదు. జీతములిచ్చు ధనముదీసికొని ఇనుపెట్టెలో భద్రపరుపమనిమాత్రమే యాతనియాజ్ఞ దానితరువాతనే భోజనమునకు బోనగును ఇంతలో గనులజూడ నేగినవారు ఒకగంటకు దిరిగివత్తురు.

"సరియే బోసుగారు వచ్చిరేని ధనము ఇనుపపెట్టెయందు భద్రముగనున్నదని చెప్పుము" అని యాతని సలహా కంగీకరించుచు బెనర్జీతోనంటిని.

నేను పట్టణమున బోవుమార్గము నర్ధభాగముగడచిన తరువాతనే, నా కోటు పరిశోధనాలయమునందే యున్నదనియు, ఇనుపపెట్టె తాళపుచెవులు తెరుచుమార్గముగూడ నందే వీడివచ్చితిననియు జ్ఞాపకమునకు వచ్చెను వెనుదిరిగివచ్చితిని. బెనర్జీ తనపనియందు నిమగ్నుడైయుండి నేను కోటునుదీసికొనుట గమనింపలేదు

నేను తిరిగివచ్చుటకు చీకటయ్యెను. దంతవైద్యుడు నాకు మొదట నేదో చికిత్సజేసి పూర్తిగా చికిత్సనందుటకు మరుగిన ముదయమున దిరిగిరమ్మనెను.

ఆరాత్రి పల్లునొప్పి తిరిగి యారంభమయ్యెను. కొంతకాలము పరపుపైననే దొర్లుచుంటిని కాని బెనర్జీని నిద్రాభంగము గావింప నిష్టపడనైతిని నొప్పి యంతకంతకు భరింపరానిదయ్యెను లేచి దీపము వెల్గించి ఆప్రదేశమును గలయజూచితిని

బెనర్జీ తనపడకమీద లేడు నాకాశ్చర్యముగలైను వెలుతురులో నాగడియారమానుజూడ రెండుగంటలైయుండెను తలుపునుదెరచి బైటికిజూచితిని వెన్నెల కొద్దిగనుండినను ఏమియు గోచరముగాలేదు. త్వరగా దుస్తులనుధరించితిని ఆతడంతరాత్రిలో నొకడే బైటికిబోవుట అస్వస్థతవలననో లేక పిచ్చిచేతనో యూహింపజాలకపోయితిని. ఎట్లయిన నాతని గన్గొని సాయపడ దలంచితిని.

చెప్పులు దొడుగుకొనుచుండ కాలివద్ద యేదో కాగితపుముక్క గనుపింప దానినిదీసితిని. అది బెనర్జీకి వైద్యుడిచ్చిన బిల్లు, దానిపై నేవో బనర్జీ వేసిన అంకెలుండెను అప్రయత్నముగ దానిని జోబులోవైచుకొంటిని, చెప్పు లింకను పూర్తిగ తొడగలేదు. ద్వారము దెరచుకొని బెనర్జీలోన బ్రవేసించి ననుగని నిర్ఘాంతపడి, "పిచ్చిపట్టినదని తలంచితివేమో! నిద్ర రాకుండుటచే గాలిలో దిరిగివచ్చితిని" అని రుద్ధకంఠముతో మాటాడెను.

నా తెలివితక్కువకు చింతించుచు దుస్తులుదీసి పడక జేరితిని కాని బెనర్జీ వృత్తాంత మభేద్యముగనుండెను అతడసాధ్యుడని ఎంచితిని

మరుదిన ముదయమున కంపెనీ కారులో దంతవైద్యునివద్దకు బయలుదేరితిని ఐదుమైళ్లు వెళ్లినతరువాత టైరునందు గాలిపోయెను దానిని మార్చుకొని వేగముగా నడుపుకొనుచుపోవుచుండ మా యజమాని

బోసుగారి కారు అత్యంతవేగముగ నాకారు కడ్డమయ్యెను. అందులోనివారు నన్నాగమని యాజ్ఞాపించిరి.

నిర్దాక్షిణ్యముగ బోసుగారి గుమస్తా కారునుండి నన్ను క్రిందకు దిగమని నా కారంతయు పరీక్షించెను. పరీక్షానంతర మాతఁడు నన్ను తనతోఁగూడ రమ్మనెను. ఎందుకో వచింపక బోసుగారి యాజ్ఞయని మాత్రము జెప్పెను. నాకు గల్గిన యాందోళన వర్ణనాతీతము. తిరిగి వచ్చితిని.

ఆఫీసుగదియందు బోసుగారు కాచుకొనియుండిరి మూల నొక కుర్చీయందు భయముచేనొదిగి బెనర్జీ కూలబడియుండెను బోసుగారు క్లుప్తముగా, జీతములిచ్చుటకై భద్రపరుపఁబడిన ధనమపహరింపబడినదని నాకెఱిఁగించిరి సారాంశమిది ముందునాటి దినము భోజనానంతరము బోసుగారు ఆఫీసునకువచ్చి బెనర్జీని ధన మెచ్చటనని యడిగి ఇనుపపెట్టెయందుండిన సంచిని చూచెను. అది అతనివాడుక గాకున్నను ఆదినముదయముననే జీతములపట్టీ తయారుజేయుటకు పెట్టెదీసి చూడ ఆ సంచియందు ధనములేదుగాని మంటితో మిశ్రమమైన లోహపు ముక్కలుమాత్ర ముండెను. ఆతఁడే పదునొకండువత్సరములుగా ధనమును దాచుచుండెను, గాని యెపుడట్టి విపరీతముగల్గ లేదు ఇనుపపెట్టెను బలవంతముగా దెరచినగుర్తులు లేవు పెట్టెను దెరచుమార్గము నాకుమాత్రము దెలియును బెనర్జీ దానిని యేదోవిధమున దొంగలించియుండినదప్ప పెట్టె తెరచుసమాచార మతనికి దెలియదు.

ధనమును దీయుటకు మా కిరువురకే సాధ్యమగును. మరుదినముదయమున దనము దాచుకొందురని మాకు దెలియును అదియునుఁగాక నేను వేగముగా మోటారునందు పట్టణమునకుపోవుచు త్రోవలో పట్టుబడితిని బెనర్జీ గనివిడిచి కాలిత్రోవను బోవుచుండ తీసికొని రాబడెను ఈదొంగతనము మాయిరువురలో నొక్కరే జేసియుండవలెను

బోసు కను లగ్నికణములురాల, "ఇందులో డబ్బు దొంగలించిన దెవరు? చెప్పండి. చెప్పకపోయారా! పోలీసువారువచ్చేవఱకు నిర్బంధములో నుంచుతాను" అని గద్దించెను.

భయకంపితుఁడనై నానిర్దోషత్వమాతనికి విన్నవించితిని నేనాధనమునుదీసి పెట్టెలో బెట్టినదితప్ప తరువాత చూడలేదు. బెనర్జీగూడ తాను నిర్దోషిననెను దీని నెవరునమ్మరుదుగు బోసు కోపముచే మమ్మొగదికి త్రోయించి తాళము వేసి కాపుంచెను. ముందే మా వస్తువులన్నియు వెదుకబడినవి.

బోసు వెళ్లిపోవుట నంటిని ఒకచోట గూలబడి యచేతనుఁడనై యుంటిని బెనర్జీమాత్రము గదియందు పచారు జేయుచుండెను నేనది గమనించలేదు. అప్రయత్నముగా జోబునందున్న యొక కాగితమునుదీసి ఊరకమడువ జొచ్చితిని దీర్ఘచింతయందుండునపుడు నాకది వాడుక ఉన్నట్లుండి ఆ కాగితమువంక చూచితిని. అదరిపడితిని హృదయవేగము ద్విగుణించెను ఆకాగితముపై బెనర్జీ యక్షరములుండెను అవి ఇనుపపెట్టెను దెరుచుటకు లెక్కించిన అంకెలు త్రిప్పి చూచితిని. అది బెనర్జీకి వైద్యుఁడిచ్చిన బిల్లు!

ఒకక్షణములో నంతయు నా భావవీధిని మెఱసిపోయెను నేను మధ్యాహ్నము ఆఫీసువిడిచిన ఐదు నిముషలలోనే పెట్టెను దెరుచుమార్గము వ్రాసియుంచుకొన్నాడు నేను వెళ్లిన తరువాత దాని నుపయోగించినాడు అగ్ధరాత్రమున నాతని చర్య నిస్సంశయము గాధనమును దాచిపెట్టుటకే!

మఁనసము కొంచెము విశ్రాంతి బొందెను తన బిల్లుపై పెట్టెతెరుచుటకు గావలసిన అంకెలుండుట దుర్లభము, అట్లు వాని నాతఁడు వ్రాసియుంచుకొన నధికారములేదు కావున ఆతని దురుద్దేశ్యము బయలు పడుచున్నది. దీనిచే నా నిర్దోషత్వమును నేను రుజువు పఱచుకొనఁగలను. కాగితమును జోబులో నుంచు

కొనుచు నాముఖమందు దోచు ఆనందభావము నణచ ప్రయత్నించితిని

"ఇదో ఇటుచూడుం, చిత్తరంజన్! నీవు నన్ను జిక్కించుకొన్నావని నాకు దెలియును" అన్నాడు బెనర్జీ ఉన్నట్టుండి. అతఁడు పచారుచేయుట నిలిపి భయమును వీడి నావంక విచిత్రముగాఁ జూచుచు నాముందు నిలువఁబడియుండెను

నేను గొంతు సవరించుకొని "మంచిది. నీవేమి జేయదలచితివి" అని యంటిని.

"అదే నేనుగూడ నిన్నడుగ దలంచితిని" అని బెనర్జి మెల్లగాననెను.

నేను చకితుఁడనై, "నాకందు జోక్యమేమియు లేదు గాని నన్నుగూడ వా రనుమానించి యుండుటచే నేను నా నిర్దోషత్వమును రుజువుపఱచుకొనక తప్పదని నీకు దెలియదా" అని యంటిని.

"నాకేమియు దెలియదు." అనెను గాని అతని పెదవులు తడబడెను

"ఏమీ" యని తీవ్రముగ గద్దించితిని.

చాలసేపటివఱకు కాతఁడు నిరుత్తరుఁడై తుద కతి ప్రయత్నముతో, "రెండుమాసముల క్రిందట నీప్రాణముల గాపాడితిని. ఆసమయమున చాల కృతజ్ఞుఁడనుబేగాక, నీవు నీ జీవితమే నాయధీనమంటివి. బహుశా నీ వొకవేళ సమయానుసారముగ మాట్లాడితివేమో—" అని నావంక తీక్ష్ణదృష్టితో జూచుచు "నేనా జీవితమున ఒక సంవత్సరకాలము మాత్రము కోరుచున్నాను నీ వియ్యకపోయిన నే దూషింపను; కాని కృతజ్ఞుఁడవైనచో ఒక సంవత్సరము ప్రతిఫలముగా నాకిచ్చు టొకగొప్పగాదు." అనెను

"ఏమీ? ఒక సంవత్సరమా?" అతనికి పిచ్చేమైన బట్టినదా?

[కృతజ్ఞత జూపింప సిద్ధపడి చిత్తరంజన్ జీవితమెట్లు నాశనము జేసికొనియెనో, ఎంత ఘోర యాతన ననుభవించెనో, బెనర్జీని సంతోషపెట్టుటకై యొక స్త్రీ మూర్తి ఎంతటి త్యాగమొనరించెనో రాబోవు సంచికయందు జదువుఁడు.] చ.రా.

మేఘుఁడు

గూడ శర్మగారు

తపనాంశువేడికి తండ్రి తల్లడమొంద జననమొందిన కష్టజన్ముఁడితఁడు
పవలురాతిరి తీరుబడిలేక దిరుగాడు చపలచిత్తుని కనుచరుఁడితండు
జన్మభూమినివీడి జనకునివిడనాడి నింగిపైదిరిగెడి నీటుకాఁడు
ముల్లోకములనెల్ల మోహింపజేసెడి మెఱుపులసానికి మిత్రుఁడితఁడు

కప్పకూతల మెచ్చెడి ఘనుఁడితండు
కేకికులుక్కులకితఁడు కేకిసలువేయు
తుమ్మెదలయాటకితఁడు సంతోసమొందు
ముత్యములచిప్ప మూయించి ముఱియువాఁడు.